

**ACORD 56/2018, de 12 de juny, del Ple del
Consell de l'Audiovisual de Catalunya**

**Sobre l'anàlisi dels continguts emesos a la secció "Federico a las 8" del
programa *Es la mañana de Federico*, el 6 d'abril de 2018**

Fets

L'Àrea de Continguts del Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC) ha elaborat l'Informe 26/2018, de 24 d'abril, amb l'objecte d'analitzar els continguts emesos en la secció "Federico a las 8" del 6 d'abril de 2018 del programa *Es la mañana de Federico*. Concretament, els continguts objecte d'anàlisi s'emeten en el marc de la secció titulada "Federico a las 8. Tercer editorial de Federico" que, de conformitat amb l'Informe de l'Àrea de Continguts, "és una secció diària que tracta sobre temes d'actualitat a partir de la lectura personal del director de l'emissora, Federico Jiménez Losantos, qui introdueix judicis de valor en els seus comentaris".

L'Informe, després de transcriure els continguts emesos, detalla les referències explícites que es realitzen a diferents actes de violència en el sentit següent:

- Afirma que el GAL "va funcionar extraordinàriament bé" per influir en la justícia francesa en relació amb la lluita contra ETA:

"y no hace falta llegar al GAL, eh? ¡Aunque **el GAL funcionó extraordinariamente bien!** Es decir, moralmente será detestable, pero hay que reconocer que Francia dejó de ayudar a los etarras... en **el momento en que empezaron a aparecer cadáveres en los pueblos turísticos del sur de Francia**, oye, qué casualidad, que empezó a funcionar la justicia, porque antes"

- Proposa "accions" contra persones que pertanyen a una mateixa nacionalitat com a reacció contra el que, considera, és una humiliació a Espanya:

"Y es no entender la gravedad de lo pasado... si no se entiende esa gravedad es imposible los remedios que son necesarios para que no se vuelva a repetir o mejor dicho **para que el que ha hecho la pague**, es decir, **para que Alemania sepa** [...] que en España no se le va a perdonar"

"uy, el ratón al gato **le puede hacer toda clase de fechorías**, toda clase de fechorías. En Baleares ¡todas! **En Baleares hay como 200.000 alemanes de rehenes. En Baviera, bueno en Baviera pueden empezar a estallar cervecerías. "Pero usted qué propone, ¿una acción?" ¡Naturalmente! ¡Naturalmente!** [...] ¡Pues claro que hay que reaccionar! ¡Pero naturalmente!"

De l'anàlisi d'aquestes referències, l'Informe conclou que "[...]. Sobre el procés judicial de Carles Puigdemont, Federico Jiménez Losantos **inclou missatges en relació amb diferents actes de violència**:

- Quant al context, els missatges que fan referència a actes de violència es plantegen com **una de les respostes al que afirma que és una humiliació d'Alemanya** –la població de la qual seria objecte de les accions de violència proposades– **a Espanya**.
- Quant a l'emissor, es tracta del **director d'un mitjà de comunicació amb implantació a diverses comunitats autònomes de l'Estat espanyol**.
- Quant al contingut,
 - a) **Afirma que els assassinats comesos en el passat per la banda terrorista GAL “van funcionar extraordinàriament bé”** per influir en la justícia d'un Estat tercer.
 - b) **Proposa explícitament i de manera enfàtica** (“Pero usted qué propone, ¿una acción? ¡Naturalmente!”) **dues accions violentes**, que qualifica de “fechorías”, contra persones d'una nacionalitat concreta, l'alemanya:
 - La presa (sense determinar com ni amb quina finalitat) com a ostatges de la població alemanya resident a les Illes.
 - Explosions a cerveseries de Baviera.

Es tracta, doncs, d'uns missatges emesos pel director d'un mitjà de comunicació multicanal amb difusió a diverses comunitats autònomes de l'Estat espanyol, que **proposa explícitament accions de violència contra persones per raó de la pertinença a un col·lectiu social, que en aquest cas es defineix per la nacionalitat**.

Així, aquests continguts podrien contravenir l'apartat 2 de l'article 4 de la Llei 7/2010, de 31 de març, general de la comunicació audiovisual, que estableix que “La comunicació audiovisual mai no pot incitar a l'odi o a la discriminació per raó de gènere o qualsevol altra circumstància personal o social [...]”.

Fonaments de dret

De conformitat amb el preàmbul de la Llei 22/2005, de 29 de desembre, de la comunicació audiovisual de Catalunya (LCA), “Aquesta llei fixa un seguit de límits vinculats directament amb els principis, els valors i els drets constitucionals que poden legitimar l'acotament legal de l'exercici de les llibertats d'expressió i d'informació”. Dins d'aquests límits s'hi troba, de conformitat amb la lletra *b* de l'article 80, dedicat als “principis bàsics de la regulació dels continguts audiovisuals”, la

manca de tota incitació a l'odi per motius de raça, sexe, religió o nacionalitat. És important posar de manifest que aquest límit té el seu origen en la Directiva 89/552/CEE, coneguda com a Directiva de televisió sense fronteres, que, a l'article 3 ter, determina que "Los Estados miembros garantizarán, aplicando las medidas idóneas, que los servicios de comunicación audiovisual ofrecidos por prestadores bajo su jurisdicción no contengan incitaciones al odio por razón de raza, sexo, religión o nacionalidad".

La Directiva de televisió sense fronteres es va modificar, mitjançant la Directiva 2007/65/CE, tot i que el contingut del seu article 3 ter es va conservar en la seva redacció original. D'aquí que la Llei 7/2010, de 31 de març, general de la comunicació audiovisual (LGCA), per la qual es transposa a la legislació espanyola la Directiva 2007/65/CE, estableixi, a l'apartat 2 de l'article 4, que la comunicació audiovisual mai no pot incitar a l'odi o a la discriminació per raó de gènere o qualsevol circumstància personal o social. Tenint en compte que l'emissió de continguts que de manera manifesta fomentin l'odi, el menyspreu o la discriminació per motius de naixement, raça, sexe, religió, nacionalitat, opinió o qualsevol altra circumstància personal o social, es tipifica com infracció molt greu, de conformitat amb l'apartat 1 de l'article 57 de la mateixa Llei 7/2010.

Es considera que el legislador ha volgut sancionar, qualificant-la com a infracció molt greu, la comunicació amb finalitats d'incitació a l'odi o a la discriminació, que és objecte també de tutela penal a l'article 510 del Codi penal.

Finalment, pel que fa a aquest marc normatiu, cal tenir en compte la Directiva 2010/13/UE, sobre la coordinació de determinades disposicions legals, reglamentàries i administratives dels estats membres relatives a la prestació de serveis de comunicació audiovisual, a la vista de l'evolució de les realitats del mercat (versió codificada de les directives 89/552/CEE i 2007/65/CE) que, al seu article 6, continua recollint el que establia l'antic article 3 ter.

A la vista de la normativa aplicable, s'ha analitzat els continguts emesos a la secció "Federico a las 8" del programa *Es la mañana de Federico*, el 6 d'abril de 2018 i, en particular, si aquests continguts es poden qualificar com d'incitació a l'odi. Concretament, s'han analitzat les manifestacions efectuades per Federico Jiménez Losantos sobre el procés judicial de Carles Puigdemont, que afirmen que els assassinats comesos en el passat per la banda terrorista GAL "van funcionar extraordinàriament bé" i que proposen explícitament i de manera emfàtica dues accions violentes, contra persones de nacionalitat alemanya: "la presa com a ostatges de la població alemanya resident a les Illes" i "explosions a cerveseries de Baviera."

Per realitzar aquesta anàlisi, s'ha tingut en compte la naturalesa d'aquestes manifestacions i la seva eventual gravetat; la intencionalitat en la seva formulació, i, a la vista del context en què es realitzen, el risc que aquestes manifestacions poden provocar.

D'una banda, cal posar de manifest que aquestes manifestacions són explícites i, en conseqüència, es pot considerar que tenen una única interpretació, que es desprèn del sentit literal de les paraules utilitzades i que tindrien l'envergadura suficient per

poder considerar-les greus. Així, justifica una banda terrorista i els seus mètodes i proposa accions determinades que es caracteritzen per la seva violència.

Atesa la naturalesa d'aquests comentaris, podríem establir que no tenen el caràcter de simple opinió, crítica, protesta o disconformitat davant la resolució del tribunal alemany que no admet la imputació del delictes de rebel·lió a Puigdemont. En altres paraules, es podria considerar que no s'està expressant una opció legítima que pogués estimular el debat sobre aquesta resolució. Ans el contrari, es podria entendre que són manifestacions que, per elles mateixes, contenen un missatge d'odi que seria contrari a la convivència, atès que tindrien per finalitat desencadenar un reflex emocional d'hostilitat envers Alemanya i els seus ciutadans, incitant l'odi contra ells tot proposant la realització d'accions violentes i, per tant, incitant a aquesta violència.

De l'altra, són manifestacions realitzades en un magazín radiofònic pel director i conductor del programa. En conseqüència, difícilment podríem considerar que s'hagin realitzat a partir d'una reacció momentània i involuntària davant una circumstància incontrolable. Per tant, caldria pressuposar que Federico Jiménez Losantos coneixia i volia emetre aquestes expressions, que, com hem posat de manifest més amunt, tindrien un contingut eventualment odiós.

Finalment, cal valorar el context en el qual s'efectuen aquestes manifestacions. Cal tenir en compte, en aquest sentit, que, pel que fa al tema del procés judicial de Carles Puigdemont a l'Estat federal de Schleswig-Holstein, el director del programa emet diferents comentaris. D'una banda, i entre d'altres, afirma que a Alemanya existeix "racisme" respecte d'Espanya, i qualifica de "nazi-rojo" el jutge alemany del Tribunal Superior.

Per tant, caldria considerar que les afirmacions analitzades en aquest informe, tenint en compte un context que reforça el missatge d'hostilitat, podrien comportar un risc d'accions violentes. Tenint en compte, així mateix, que el conductor del programa proposa aquestes accions i les justifica atesos els resultats obtinguts mitjançant els mètodes utilitzats per una banda terrorista.

De tot el que s'ha exposat, se'n pot concloure que les manifestacions realitzades pel conductor i director del programa *Es la mañana de Federico*, el 6 d'abril de 2018, a la secció "Federico a las 8", es podrien catalogar com a incitadores a l'odi i, en conseqüència, com a manifestacions que podrien vulnerar l'apartat 2 de l'article 4 de la LGCA, conducta que, de conformitat amb l'apartat 1 de l'article 57 d'aquesta Llei, eventualment es podria qualificar com a infracció molt greu.

Per tot el que s'ha exposat, el Ple del Consell de l'Audiovisual de Catalunya adopta, per 5 vots a favor i 1 vot en contra amb vot particular, el següent

ACORD

1. Constatar que els continguts analitzats per l'Àrea de Continguts es podrien catalogar com a incitadors a l'odi, tot vulnerant el que estableix l'apartat 2 de l'article 4 de la LGCA, i, en conseqüència, podríem estar eventualment davant una conducta que l'apartat 1 de l'article 57 de la LGCA tipifica com a infracció molt greu.

2. Trametre aquest Acord i l'Informe 26/2018 de l'Àrea de Continguts del Consell de l'Audiovisual de Catalunya a la Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia, als efectes oportuns.

Barcelona, 12 de juny de 2018

Roger Loppacher i Crehuet
President

Daniel Sirera Bellés
Conseller secretari